

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Strategische notitie en scenario 2040 Sociaal Domein

Zaak- & documentnr. : Z/24/123050 201685685

Opsteller : Sandra Hoogendoorn

Portefeuillehouder : J.W. Derksen

Afdeling : Sociaal Domein

Telefoonnr: 06 25017431

Samenvatting

Dit voorstel gaat over de toekomst van het Sociaal Domein. Om tot dit voorstel te komen zijn een aantal stappen gezet, namelijk: het vaststellen van de concept strategische notitie door het college in 2024, presentaties over het Sociaal Domein (aan het college en aan raadsleden) en bijeenkomsten van de raadsklankbordgroep over scenario's Sociaal Domein. Het voorstel en bijgaande notitie beschrijft hoe de gemeente Westervoort ervoor zorgt dat haar inwoners zo positief gezond mogelijk zijn binnen een financieel houdbaar stelsel. Dat is beschreven in een missie, visie en een scenario 2040.

Beslispunten

1. De bijgestelde notitie Strategie Sociaal Domein 2025-2040 vast te stellen, waarbij de uitvoering meegenomen wordt in het lopende herijkingsplan SD binnen de 1Stroom;
2. Te kiezen voor scenario C: preventief, de transformatie versnellen door te investeren; waarbij we gedurende de periode van de ravijnjaren in 2026 – 2027 geen financiële investeringen doen en de besluiten van financieel gezond afwachten.

Aanleiding

In mei 2024 heeft het college de concept notitie Strategie Sociaal Domein 2024-2040 vastgesteld. In september 2024 is het concept besproken met raadsleden tijdens een informatiebijeenkomst. Tijdens die bijeenkomst is besloten om een klankbordgroep te vormen die de financiële en maatschappelijke gevolgen onderzoekt en meedenkt om tot een scenariokeuze te komen. Aan de klankbordgroep nam van iedere fractie iemand deel en de groep kwam vier maal bijeen in de periode oktober 2024- januari 2025.

De klankbordgroep kwam tot een aantal inzichten die hebben bijgedragen aan het voorstel om voor het preventieve scenario (C) te kiezen. Deze staan genoemd bij de argumenten en kanttekeningen.

De gemeenteraad van Duiven heeft in juli 2024 gekozen voor scenario C en is met de uitwerking gestart onder de noemer 'terug naar de bedoeling'. Als uw gemeenteraad kiest voor scenario C kan Westervoort daadwerkelijk vaart maken met de herijking van het Sociaal Domein vanwege de gezamenlijke organisatie en efficiënte werkwijze binnen de 1Stroom.

Planning

De uitvoering van de transformatie/herijking pakken we op 1Stroom niveau op, na vaststelling van de strategische notitie. Dat doen we domein overstijgend met andere afdelingen en partners onder de noemer 'herijking Sociaal Domein'. We streven de volgende planning na:

1. Bestuursopdracht in college > Q2 2025
2. Impactanalyse 1stroom breed > Q3 2025
3. Uitvoeringsagenda > Q3 2025
4. Go/nogo > Q3

Beoogd effect

We werken met deze strategie aan de volgende maatschappelijke uitdagingen: toename jeugdproblematiek, extramuralisering, vergrijzing, tekort aan passende woningen en woonomgevingen. Als we niets doen leiden deze uitdagingen tot een verhoogde vraag naar ondersteuning en zorg(personeel) en dus tot hogere kosten. Maar ze leiden ook tot een scheefgroei tussen zorgvraag en -aanbod: te weinig personeel om alle zorgvragen te beantwoorden. Door integraal en samen met partners en inwoners aan deze uitdagingen te werken, bouwen we een toekomstbestendig Sociaal Domein en verwachten we de volgende impact:

- Op termijn minder Wmo en Jeugd aanvragen en daardoor dalende uitgaven SD.
- Meer inwoners die elkaar ondersteunen waardoor er meer zelfredzaamheid is.
- Meer (vrijwillige) hulp en ondersteuning voor inwoners is die dat nodig hebben, zodat het tekort aan professionals wordt ondervangen.
- Meer passende woningen en woonvormen en een passende leefomgeving voor inwoners.
- Meer effectief aanbod in het Sociaal Domein.
- Meer integraal werken tussen afdelingen en met partners.
- Meer beleid waarbij de inwoner betrokken is.
- Daardoor meer positieve gezondheid bij Westervoortse inwoners.

Argumenten

Al deze argumenten en kanttekeningen versterken elkaar en gelden soms voor meerdere beslispunten. Daarom staan argumenten en kanttekeningen soms twee keer genoemd.

- 1.1 Na de oplevering van Samen Sterk 1.0 (2022) is een vervolg gewenst. Met de voorliggende visie bouwen we aan een samenleving die positieve gezondheid stimuleert en de stijgende financiële tendens in het Sociaal Domein ombuigt. De visie geeft richting aan de wijze waarop we gaan werken aan positieve gezondheid en aan een financieel houdbaar Sociaal Domein stelsel. We zeggen met deze visie dat we inzetten op preventie, dat we erin geloven dat preventie meer impact heeft dan enkel inzetten op (be)handelen achteraf (voorkomen is beter dan genezen). Zie in de bijlage een aantal voorbeelden dat preventief werken voordelen oplevert.
- 1.2 De oplopende kosten in het Sociaal Domein vragen om herziening van de strategie. Niets doen, dus doorgaan op de huidige weg, leidt tot stijgende uitgaven. Dat blijkt uit voorgaande jaren. Om (o.a.) die reden wordt ook landelijk ingezet op herijking van het hele zorgsysteem: van zorgen *voor* naar zorgen *dat* inwoners adequate zorg en ondersteuning krijgen. *Zorgen dat* betekent een andere benadering van hulvragen van onze inwoners. Namelijk meer inzetten op omzien naar elkaar en goede zorgstructuren van professionals en inwoners samen. Dat kan alleen als zowel inwoners, organisaties (voor wonen, zorg en welzijn) en de gemeente domein overstijgend samenwerken. De gemeente is verantwoordelijk voor het bieden van hulp en ondersteuning aan inwoners in het kader van de Wmo en de Jeugdwet. Ze is dus aan zet om de beweging naar *zorgen dat* in te zetten met als doel adequate hulp en ondersteuning beschikbaar én financieel houdbaar te houden. Deze beweging vraagt de nodige tijd en een langdurige inzet. Naar de inwoners, partners en met elkaar in het gemeentehuis.
- 1.3 De ingewikkelde, grote, niet op zichzelf staande maatschappelijke ontwikkelingen vragen om een herziening van het beleid én vragen om een stevige richtinggevende koers en uitvoeringsagenda: herijken van het Sociaal Domein.

- 1.4 Met de voorliggende strategische visie zijn we in staat om flexibeler, integrale en effectiever aan maatschappelijke opgaven te werken.
- 2.1 Zie 1.2
- 2.2 (Wetenschappelijk) onderzoek laat zien dat de keuze voor een sober scenario (alleen doen wat wettelijk verplicht is) vaak op korte termijn kostenbesparing oplevert, omdat het gebrek aan preventie kan leiden tot hogere kosten in de toekomst door escalatie van problemen. Bronnen: SCP, Lokale vernieuwing in het sociaal domein (2020); Rekenkamer, Zorg en ondersteuning na decentralisaties (Algemene Rekenkamer, 2019); De preventieve werking van sociaal werk (Movisie, 2017).
- 2.3 Investeren is niet per definitie financieel investeren. Het gaat bijvoorbeeld ook om investeren in een slimme bedrijfsvoering, in het richten van je partners die mede uitvoering geven aan het beleid en in de kracht van de samenleving. Waardoor we huidige budgetten effectiever kunnen inzetten en subsidies aan kunnen wenden voor pilots.
- 2.4 Uit onderzoek blijkt dat investeren in het sociaal domein besparingen van maatschappelijke kosten oplevert. Dat varieert van een rendement van 1,6 tot een bedrag van 4,10 euro voor iedere euro die geïnvesteerd wordt. (Zie toelichting onderaan dit advies, met voorbeelden.)
- 2.5 In het verlengde van 2.4 zien we ook in Westervoort dat preventief werken loont: we geven 70k per jaar uit aan een preventieve GGZ voorziening Cadans, het levert ongeveer 400k per jaar besparing op Wmo uitgaven op. Want de preventieve ondersteuning die Cadans biedt, zorgt ervoor dat de bezoekers zelfredzamer zijn en minder Wmo ondersteuning nodig hebben. Het financiële voordeel is €330.000,-- per jaar.
- 2.6 Scenario C is in lijn met ander gemeentelijk beleid zoals Samen Sterk, Woonvisie, Woonzorgvisie en het is in lijn met wettelijke opgaven zoals de Hervormingsagenda Jeugd en bij Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).
- 2.7 Scenario C is in lijn met de koers van de gemeenten in de Liemers. (Zie toelichting onderaan dit advies, met voorbeelden.)
- 2.8 Er zijn wettelijke opgaven, zoals de Hervormingsagenda Jeugd, die vragen om een integrale, domein overstijgende aanpak. In scenario C wordt participatief, integraal en domein overstijgend gewerkt. In scenario A niet en in B minder. Deze manier van werken is nodig omdat de vraagstukken groot, complex, domein overstijgend zijn en met elkaar samenhangen.
- 2.9 Scenario A is een stap terug, de verwachting is dat inwoners dan buiten de boot vallen. Omdat geld niet het enige probleem is, maar het tekort aan professionals ook, worden we nog meer afhankelijk van vrijwilligers. Er moet daarom een klimaat komen dat er voldoende vrijwilligers zijn. Dat gaat niet vanzelf en moet gestimuleerd worden. Dat gebeurt in scenario C en niet in A.
- 2.10 De keuze voor Scenario C is gericht op 2040. Het geeft dus los van investeringen richting voor het handelen. Zie ook 1.1 en 1.3.
- 2.11 De positieve elementen van het sobere scenario nemen we mee bij de keuze voor scenario C (preventief). Dit is een wens van de leden van de klankbordgroep. De elementen zijn stimulering van zelfredzaamheid en ruimte voor maatschappelijke initiatieven. Deze voordelen zijn onderdeel van de visie uit bijgaande strategische notitie (pag. 8 en 9; hoofdstuk 4b visie, onderdeel 'zelfredzaamheid' en onderdeel 'normaliseren' en 'toekomstbestendig').

Kanttekeningen

- 1.1 Om de visie goed uit te voeren is een herijking van het Sociaal Domein nodig. Hier wordt binnen 1Stroom al aan gewerkt. De herijking vraagt o.a. om anders werken, andere competenties. Dat heeft tijd nodig voordat effecten zichtbaar zijn

- 1.2 Omdat we momenteel in een situatie zitten van 'financieel gezond' is financieel investeren op dit moment niet aan de orde. Financiële ombuigingen zijn echter wel mogelijk.
- 1.3 De visie impliceert dat er een financiële injectie nodig is en dat staat haaks op de noodzakelijke bezuinigingen van deze tijd. Een financiële injectie is gedurende de ravijnjaren niet aan de orde. Preventief werken en investeren kan de deze jaren ook binnen de huidige budgetten. We gaan zoeken naar inkomstenbronnen zoals de regionale IZA subsidies en transformatie gelden bij bijvoorbeeld ziektekosten verzekeraars. Ook gaan we kritisch kijken naar wat we doen en beleid weloverwogen ombuigen. Daarmee verwachten we de komende jaren te innoveren om op termijn kosten aan de 'achterkant' (herstellen, intensieve zorg) te verlagen. Zo bouwen we ondanks de bezuinigingen aan het preventieve scenario.
- 2.1 'Financieel gezond' vraagt om minimaliseren en scenario C staat voor investeren. Dat lijkt haaks op elkaar te staan. Zoals bij kanttekening 1.2 en 1.3 beschreven, investeren we de komende jaren niet financieel, wel investeren we op het aanboren van andere inkomsten bronnen en op efficiënter (samen)werken. Voorbeelden van samenwerkingen waar een preventieve werking van uitgaat zijn de zogenaamde Voorzorgcirkels en Broeklanden.
- 2.2 Het risico van het aanboren van subsidies is dat ze afgewezen worden en dat het geen structureel geld is.
- 2.3 Geen enkel scenario biedt zekerheid en garanties omdat we te maken hebben met ingewikkelde vraagstukken. De vraagstukken hangen onderling samen, hebben vaak meerdere oorzaken, het is onduidelijk wat de oorzaken zijn en de oorzaken oefenen invloed op elkaar uit. De vraagstukken veranderen in korte tijd en er zijn veel belanghebbenden bij betrokken.
- 2.4 Ook al geven onderzoeken positieve terugverdien berekeningen aan van preventieve activiteiten, we kunnen niet aangeven wanneer dat exact is terugverdiend. Dat heeft te maken met de kenmerken van ingewikkelde vraagstukken (zoals genoemd bij kanttekening 2.2).
- 2.5 De consequentie van een keuze voor scenario dan A of B heeft gevolgen voor de bedrijfsvoering kosten van 1Stroom. Want Duiven en Westervoort hebben in dat geval ieder een ander scenario gekozen. Dat zou dan voor beide gemeenten vragen om een eigen koers met een eigen werkwijze. De winst van efficiënt werken gaat voor het Sociaal Domein dan niet meer op en kan leiden tot hogere kosten in de uitvoering binnen 1Stroom voor het hanteren van verschillende werkprocessen en een ander herijtingsproces sociaal domein.
- 2.6 Scenario C vraagt om een andere manier van werken (de beweging van zorgen voor naar zorgen dat, zie argument 1.2) en daar horen andere competenties en ander gedrag bij. Met als doel om (binnen de huidige budgetten) een positiever effect te bereiken. Dat geldt voor het Sociaal Domein, maar ook voor de andere afdelingen. De ingewikkelde vraagstukken beperken zich namelijk niet tot het Sociale Domein. Deze beweging vraagt de tijd en een langdurige inzet van alle betrokkenen, ook van de gemeente. 1Stroom breed worden momenteel voorbereidende stappen gezet voor deze zogenaamde herijking van het Sociaal Domein. Voorbeelden van andere competenties en gedrag zijn in het verlengde van de visie Sociaal Domein, zoals:
 - Ief tonen zodat vernieuwing, experimenteren en anders werken binnen huidige budgetten / opdrachten mogelijk wordt,
 - professionals (in- en extern) de ruimte te geven om hun expertise in te zetten, zodat er ruimte ontstaat om te vernieuwen,
 - te leren van 'fouten' en te accepteren dat dat bij vernieuwen & leren hoort,
 - "eigenaarschap" te nemen voor wat je doet, ook voor de pilots en geleerde lessen,

- werken met pilots met een duidelijk doel, einddatum en een evaluatie, zodat we leren en die lessen kunnen benutten bij verbreding en borging,
- transparant te zijn: bewust en bekwaam handelen,
- vertrouwen aan elkaar geven in de hele keten (bestuur, ambtelijk, partners en inwoners) om innovatie mogelijk te maken en
- rekenschap afleggen en (samen) evalueren.

Financiële paragraaf

Omdat het hier om een meerjarenvisie en strategie gaat en geen uitvoeringsprogramma, is er geen financiële begroting bijgevoegd. Op dit moment beschikken we ook niet over voldoende data om financiële doorberekeningen te maken voor de scenario's. Met deze visie vragen we u een richtinggevend kader vast stellen voor het Sociaal Domein. Eventuele financiële voorstellen zullen we op de gebruikelijke wijze, jaarlijks, via de voorjaarsnota voorstellen. Waarbij we met betrekking tot de ravijnjaren 2026 en 2027 de lijn van financieel gezond volgen, namelijk minimaliseren. Dat wil zeggen dat we deze jaren niet financieel investeren en dat we wel investeren in het aanboren van andere inkomstenbronnen, in efficiënter (samen)werken met onze partners en in het effectiever inzetten van de huidige budgetten.

Ondertussen werken we op 1Stroom niveau aan betere data om steeds beter financiële doorrekeningen te kunnen maken. Dat doen we 1Stroom breed met de monitor Sociaal Domein en met de impactanalyse voor de herijking Sociaal Domein. Als de impactanalyse gereed is maken we een uitvoeringsanalyse met een meerjarenbegroting. Volgens planning is dit in het najaar 2025 beschikbaar. Dan verwachten we een inschatting te kunnen geven van de opbrengsten van de investeringen en ombuigingen.

Voor dit moment volgen we de lijn van financieel gezond en hopen dat de kwaliteit van leven van onze inwoners gelijk blijft. Waarna we na de 'ravijnjaren' wel (enigszins) financiële investeringen willen doen als dat mogelijk is. Want de visie bepaalt waar we naartoe willen, het budget bepaalt de snelheid.

Relatie met het herstelplan

Zie argumenten en kanttekeningen en financiële paragraaf.

Participatie en communicatie

De notitie is tot stand gekomen met een participatief traject op de afdeling SD I&II. De scenariokeuze kwam tot stand met denkracht van een klankbordgroep bestaande uit raadsleden. Na vaststelling van de notitie betrekken we onze partners bij transformatie/herijking van het Sociaal Domein. We streven naar een cyclisch beleidsproces voor zowel de uitvoering van beleid en voor het strategische deel van het Sociaal Domein: het betrekken van onze stakeholders bij maatschappelijk agenderen.

Duurzaamheid

N.v.t

Intergemeentelijke samenwerking

N.v.t..

Bijlagen

Bijlage 1 /6 - Strategische notitie Sociaal Domein 2025- 2040 (009) - 201686562 – openbaar
 Bijlage 2 /8 - Strategische notitie Sociaal Domein 2025-2040 Raadsbesluit Westervoort
 - 201688732 - openbaar

Westervoort, 19 mei 2025

Burgemeester en wethouders van gemeente Westervoort,

M. (Maureen) Sluiter (MA)
secretaris

drs. A.J. (Arend) van Hout
burgemeester

Nadere toelichting van bronnen.

Onderzoeken naar financiële effecten van preventieve maatregelen:

Movisie heeft in een publicatie vermeld dat de jaarlijkse maatschappelijke kosten rondom schuldenproblematiek, zoals voor opvang, hulpverlening en schuldsanering, uitkomen op elf miljard euro. Daarnaast becijferde het Nibud dat één huishouden in ernstige financiële problemen de samenleving al snel €100.000 kost (Bron Movisie, wat werkt bij schuldhulpverlening). Een ander onderzoek is uitgevoerd door APE in opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Dit onderzoek bracht de maatschappelijke kosten en baten van schuldhulpverlening in kaart en ontwikkelde een rekenmodel om te analyseren in welke mate intensivering van schuldhulpverlening leidt tot baten. Uit de analyse bleek dat meer dan de helft van de kosten ten laste komt van de gemeente, en dat vergroting van het bereik leidt tot baten ter grootte van €1.290 per cliënt. (Bron: Kosten en baten schuldhulpverlening., APE en Stimulansz.).

Bronnen:

- <https://www.kennisbundel.nl/wp-content/uploads/2016/03/Movisie-Wat-werkt-bij-schuldhulpverlening.pdf>
- Aarts L., Douma K., Frierson F., Schrijvershof C, Schut M., Juli 2011, 'Kosten en baten schuldhulpverlening.', APE en Stimulansz.
<https://www.kennisplatformwerkeninkomen.nl/documenten/2011/09/01/kosten-en-baten-van-schuldhulpverlening>
- <https://www.nibud.nl/onderzoeksrapporten/rapport-aanbevelingen-voor-effectiviteitsonderzoek-in-de-schuldhulpverlening-2019/>

Onderzoeken naar rendement investeringen Sociaal Domein:

Een onderzoek van de VNG geeft een rendement van 1,6 aan bij preventief werken:

'.... Onderzoek van SEOR, zelfstandig onderzoeksbureau en onderdeel van de Erasmus School of Economics maakt aannemelijk dat sociaal werk kan bestaan als direct substituuut voor zorg of rendeert via het vermijden of verminderen van zorggebruik door preventieve actie.

• In 14 van de 32 onderzochte business cases gaf de MKBA een rendement van 1,6 (opbrengsten 1,6 maal hoger dan kosten). Het onderzoek geeft aan dat Sociaal werk een positief effect heeft op welzijn en gezondheid van degenen die via sociaal werk worden geholpen. Direct en indirect draagt sociaal werk bij aan vermindering van zorggebruik, een gezonder en productiever arbeidsaanbod, en een betere kwaliteit van leven.'

Bron: https://vng.nl/sites/default/files/2021-04/de-winst-van-het-sociaal-domein-verdieping_def.pdf

'De businesscase toont aan dat iedere euro die wordt geïnvesteerd in een gezonde wijk in Wijdmeren € 4,10 oplevert aan sociaaleconomische waarde. Cruciaal hierbij is de wijkgerichte aanpak waarin lokale zorgprofessionals, wijkbewoners en bestaande gezondheidsinitiatieven nauw samenwerken.' Bronnen:

<https://2diabeat.nl/2024/09/15/investeren-in-wijksamenwerking-levert-gezondheidswinst-op/>
<https://2diabeat.nl/2024/09/26/de-waarde-van-preventie/>

'Zo toont internationaal onderzoek aan dat het verbeteren van de mentale gezondheid van de bevolking kan leiden tot minder persoonlijke en zorgkosten en minder productiviteitsverlies vanwege ziekteverzuim en verminderde efficiëntie. In Nederland is in een hypothetisch scenario berekend dat een afname van 5% in depressie en angststoornissen na preventieve maatregelen, kan leiden tot een kostenbesparing van €15 tot €17 miljoen door lagere zorguitgaven en minder productiviteitsverlies en ziekteverzuim.'

Bron: https://www.trimbos.nl/wp-content/uploads/2025/03/TRI61-013-Factsheet-Onderbouwing-KOPP-KOV_DEF.pdf?utm_source=chatgpt.com

- *Bevorderen van mentaal welbevinden leidt tot economische baten: er is een kostenbesparing te verwachten van ongeveer 144 miljoen euro (marge 81-207 miljoen) als er bij 1 miljoen volwassen Nederlanders 5% verbetering in mentaal welbevinden optreedt.*
- *Preventie van psychische aandoeningen leidt ook tot economische baten. Bij een (hypothetische) afname van 5% in de prevalentie van depressie en angst treden er kostenreducties op van resp. €15 miljoen en €17 miljoen. Dat komt door minder productiviteitsverliezen en zorguitgaven.’* Bron: <https://www.rivm.nl/documenten/effectieve-interventies-en-beleid-mentale-gezondheid-en-preventie>

Sociaal Beleid regio

Gemeente Zevenaar, Visie Sociaal Domein

‘Onze visie:

“In de gemeente Zevenaar staan het sociale netwerk, gezondheid en leefbaarheid centraal. We werken aan de mogelijkheden voor iedereen om een eigen, zelfstandig en betekenisvol leven te leiden. Dit vanuit een stabiele (financiële) basis en gelijke kansen voor iedereen. In een prettige en gezonde leefomgeving. Met en voor elkaar. Zo maken we Zevenaar een nog fijnere plek om te wonen, werken en leven!” Bij de uitwerking houden we rekening met de volgende uitgangspunten:

- *iedereen doet ertoe en is van waarde (inclusie);*
- *de mens staat centraal (positieve gezondheid);*
- *voorkomen is beter dan genezen (preventie);*
- *niet ieder probleem vraagt om een professional voor de oplossing (normaliseren);*
- *de kosten gaan soms voor de baten uit (investeren);*
- *we maken het mogelijk houding (we denken in oplossingen).’*

Bron: https://zevenaar202402.bestuursrapportage.nl/p10907/6-sociaal-domein?utm_source=chatgpt.com

Gemeente Doesburg, Visie Sociaal Domein

‘Eén van de drie pijlers van de Toekomstvisie Doesburg is een meer verbindende en versterkende sociale aanpak gericht op het verbeteren van de positie, draagkracht en vitaliteit van Doesburgse inwoners. Dat is dan ook als leidraad genomen voor de komende jaren. Een nieuwe koers in het sociaal domein moet leiden tot meer sociale cohesie in de wijken en dus meer betrokkenheid van de inwoners bij elkaar, meer participatie van inwoners met meer inclusie, minder eenzaamheid, tijdige aanpak van (het ontstaan van) armoede- en schuldenproblematiek en een afname van het gebruik van zorgvoorzieningen. De belangrijkste speerpunten voor de komende collegeperiode zijn:

- *Het versterken van de sociale basis van Doesburg, o.a. door te zorgen voor voldoende ontmoetingsmogelijkheden in de wijken, zowel binnen als buiten. Voor het slagen van de transformatie in het sociaal domein zullen we de focus meer gaan leggen op het collectieve en het zelforganiserende vermogen van onze inwoners, naast de individuele zorg en ondersteuning voor de mensen die dat echt nodig hebben. We willen dat buurtgericht gaan doen omdat dat de beste schaal is voor het versterken van de onderlinge relaties. Het vrijwilligerswerk kan hieraan ondersteunend zijn. Op deze manier kan eenzaamheid worden tegengegaan.*
- *Blijven inzetten op preventie en vroegsignalering, zodat problemen voorkomen of op tijd gesignaleerd worden. Vaak beginnen problemen in de jeugd en worden ze van generatie op generatie overgedragen. Een kansrijke start in de eerste levensfase van een kind, goed onderwijs en een helpende hand bij beginnende problematiek (zoals verlies van inkomen of werk, opvoedingsvraagstukken, huisvestingsproblematiek) kan erger voorkomen en tegelijk inzet van kostbare voorzieningen uit Participatiewet, WMO en Jeugdwet verminderen. Een goede samenwerking tussen de verschillende organisaties die actief zijn in Doesburg en het zelforganiserende vermogen is daarbij cruciaal.*

- *Zorgen voor bestaanszekerheid. Bestaanszekerheid is een basisbehoefte en daarom het fundament van de samenleving. Pas als er perspectief is op het gebied van basale levensbehoeften, komen mensen uit de overlevingsmodus en kan er gestart worden met de opbouw en het benutten van kansen. Wij willen armoede bestrijden en doen dit bij voorkeur door mensen (met een bijstandsuitkering) aan het werk te helpen. Door de huidige krapte op de arbeidsmarkt zien wij (nieuwe) kansen voor inwoners die nog niet werkfit zijn. Deze groep kan, voor zover mogelijk, gestimuleerd worden vrijwilligerswerk te doen en/of al dan niet met extra begeleiding naar regulier werk of dagbesteding toegeleid worden. Ook het aanpakken van multiproblematiek in gezinnen door het bieden van maatwerk is hierbij belangrijk.*
- *Uitgaan van positieve gezondheid, waarbij niet de ziekte of de beperkingen van iemand centraal staan, maar de behoefte en de mogelijkheden van mensen uitgangspunt zijn. Positieve gezondheid verbindt het sociale domein met het fysieke domein door veel aandacht te schenken aan de woonomgeving, openbare ruimte, groen in de wijk, wandelroutes, sport- en speelmogelijkheden, toevallige ontmoetingen, (wijk)activiteiten, leefstijl, mobiliteit, technologie.'*

Bron: https://doesburg.begrotingsapp.nl/programmabegroting-2023-2026-/programma/programma-2-verbindende-en-versterkende-sociale-aanpak?utm_source=chatgpt.com#onderdeel-2752895-korte-beschrijving